

Det nödvändiga hushållssparandet

Ett huvudbudskap i den senaste långtidsutredningen (LU) är att ett sparöverskott måste genereras i den svenska ekonomin för att kunna amortera utlandsskulden. Fortsatt ekonomisk tillväxt förutsätter investeringar i näringslivet vilket i sin tur implicerar att denna sektor inte kan bidra med positivt sparande. Den konsoliderade offentliga sektorn (stat, kommuner och socialförsäkringssektor) och hushållen skall således skapa det erforderliga sparande som skall ge utrymme för såväl inhemsk ökning av investeringarna som minskning av den offentliga utlandsskulden.

Inom den offentliga sektorn måste staten stå för ett positivt sparande då såväl kommunerna som socialförsäkringssektorn förväntas uppvisa ett negativt sparande. För att uppnå detta krävs kraftfulla ekonomisk-politiska åtgärder, särskilt som LU utgår ifrån att skattetrycket skall vara oförändrat.

Hushållens sparande kommer därför att ha stor betydelse för huruvida LUs målsättningar skall kunna infrias. Hushållens huvudroll i detta sammanhang är intressant i nuvarande läge när deras sparande, enligt nationalräkenskaperna, är negativt. De två senaste åren uppgår hushållens sparkvot (sparande i procent av disponibel inkomst) till minus 0,3 resp minus 0,8 procent. Konsumtionen överstiger således de disponibla inkomsterna.

Det viktiga i detta sammanhang är emellertid utvecklingen av det finan-

siella sparandet. Delar vi upp hushållssparandet i reallt sparande (huvudsakligen nettoinvesteringar i egna hem) och finansiellt sparande finner vi, att det är den förstnämnda formen av sparande som står för hela nedgången i hushållens sparande under de två senaste åren. Under 1980-talet har hushållens reala sparande successivt minskat, medan det finansiella för flertalet av åren varit positivt. Att det finansiella sparandet är positivt innebär en klar förändring mot 1970-talet. Då var detta så när som på ett år negativt.

Den förändrade relativa avkastningen till förmån för finansiellt sparande är antagligen den faktor som i första hand förklarar utvecklingen av det finansiella sparandet under 1980-talet. Utan sänkta marginalskatter och begränsade underskottsavdrag skulle knappast det reala sparandet minskat så drastiskt som faktiskt har skett. Utan de sparstimulerande åtgärder som satts in skulle inte nivån på det finansiella sparandet kunnat upprätthållas.

En annan viktig faktor bakom förändringen av sparandets inriktning är inflationstakten. De ansträngningar som görs för att minska inflationen och därmed inflationsförväntningarna är mycket viktiga. Med vårt skattesystem betyder ökad inflation att hushållens reala sparande och konsumtion gynnas på bekostnad av det finansiella sparandet. En låg inflationstakt är en huvudförutsättning för att uppnå ett ökat finansiellt sparande.

Frågan kvarstår vilka ytterligare

ekonomisk-politiska åtgärder som krävs för att öka det finansiella sparandet i hushållssektorn till den nivå som LU önskar. Naturligtvis måste det finansiella sparandet premieras och få en bättre avkastning än de reala alternativen. Olika förslag till skatte-reform har framförts i debatten. Vä-

sentligt i detta sammanhang är att det finansiella sparandet behandlas på ett sådant sätt att det garanteras en på lång sikt godtagbar avkastning. Hur detta i detalj skall utformas är något de tillsatta skatte- och sparutredningarna bör fundera över.

LENNART BERG